

Sygn. akt I ACa 1551/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Romana Górecka

Sędziowie: SA Beata Byszewska (spr.)

SO del. Małgorzata Dubinowicz-Motył

Protokolant: sekretarz sądowy Sławomir Mzyk

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2018 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa H. M.

przeciwko D. S., M. B., A. B., M. W., B. P. i K. B.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 24 maja 2016 r., sygn. akt I C 1073/15

I. oddala apelację,

II. zasądza na rzecz H. M. od D. S. kwotę 900 (dziewięćset) złotych oraz solidarnie od M. B., A. B., M. W., B. P. i K. B. kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Dubinowicz-Motył Romana Górecka Beata Byszewska

Sygn. akt I ACa 1551/16

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 21 września 2015 r., ostatecznie zmodyfikowanym dnia 13 kwietnia 2016 r. powód H. M. wniósł o:

- pozbawienie w części wykonalności tytułu wykonawczego w odniesieniu do pozwanych D. S. i L. B. co do kwot po 161 216,72 zł;

- zasądzenie od każdego z pozwanych D. S. oraz L. B. na rzecz powoda L. M. kwot po 9 783,28 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 13 września 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Pozwani wnosili o oddalenie powództwa, także zmodyfikowanego. W piśmie z dnia 5 maja 2016 r. podnieśli, że w ich ocenie modyfikację roszczeń o zapłatę należało potraktować jako częściowe cofnięcie powództwa przez powoda bez zrzeczenia się roszczenia z uwagi na brak oświadczenia o zrzeczeniu się roszczenia. Wobec tego strona pozwana oświadczyła, że nie wyraża zgody na częściowe cofnięcie powództwa w zakresie pierwotnie zgłoszonych przez powoda roszczeń o zasądzenie od pozwanych kwot po 16 408,76 zł.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie:

-pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 24 września 2013 roku sygn. akt XV C 383/12, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 roku sygn. akt I ACa 614/14, który został uzupełniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 13 maja 2015 roku sygn. akt I ACa 614/14, zaopatrzonych w klauzulę wykonalności w dniu 26 maja 2015 roku, w części w zakresie zasądzonych na rzecz D. S. i L. B. kwot po 161 216,72 złotych;

-zasądził od D. S. na rzecz H. M. kwotę 9 783,27 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 listopada 2015 roku do dnia zapłaty;

-zasądził od L. B. na rzecz H. M. kwotę 9 783,27 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 11 listopada 2015 roku do dnia zapłaty;

-oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

-zasądził od D. S. na rzecz H. M. kwotę 12 723,36 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

-zasądził od L. B. na rzecz H. M. kwotę 12 723,36 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

-nakazał pobrać od D. S. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 332 złote tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

-nakazał pobrać od L. B. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 332 złote tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Powyższy wyrok zapadł po dokonaniu przez Sąd Okręgowy następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych:

Sąd Okręgowy w Gdańsku w wyroku z dnia 24 września 2013 r. w sprawie XV C 383/12 z powództwa D. S., L. B., J. K. i J. R. przeciwko H. M. i (...) S.A. w W. o zapłatę oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku, I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I ACa 614/14 na skutek apelacji powodów D. S., L. B., J. K. i J. R. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 24 września 2013 r. w sprawie XV C 383/12, zmienił zaskarżone orzeczenie w punkcie I w ten tylko sposób, że zasądził od pozwanych H. M. i (...)S.A. na rzecz powodów D. S. oraz L. B. kwoty po 171 000 zł, J. K. i J. R. kwoty 67 000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 czerwca 2013 r., z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty. W pozostałej części wyroku Sąd Apelacyjny zmienił orzeczenie Sądu Okręgowego w zakresie stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, oddalił apelację w pozostałym zakresie, rozdzielił koszty postępowania odwoławczego oraz umorzył postępowanie zażaleniowe.

Pismami z dnia 9 marca 2015 r. (...) S.A. poinformował D. S. oraz L. B., iż po rozpatrzeniu zgłoszonych roszczeń przyznano na ich rzecz kwoty po 171 000 zł. Dnia 10 marca 2015 r. (...) S.A. przelał na rachunek Kancelarii Radcy Prawnego U. O. kwoty po 171 000 zł na rzecz D. S. oraz L. B..

Wyrokiem z dnia 13 maja 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku, I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I ACa 614/14 na wniosek powodów o uzupełnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r., I Wydział Cywilny w sprawie I ACa 614/14, uzupełnił orzeczenie z dnia 27 lutego 2015 r. w ten sposób, że oddalił wniosek o zasądzenie

kosztów postępowania zażaleniowego, oddalił wniosek o uzupełnienie wyroku w pozostałym zakresie oraz oddalił wniosek powodów o zasądzenie kosztów postępowania o uzupełnienie wyroku.

Dnia 26 maja 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku nadał klauzulę wykonalności w zakresie punktu I podpunktu pierwszego litera a i b wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie I ACa 614/14 zmieniającego punkt I wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 24 września 2013 r. w sprawie XV C 383/12 na rzecz wierzycieli D. S., L. B., J. K. i J. R..

Na wniosek D. S. oraz L. B. z dnia 17 sierpnia 2015 r., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie B. M. wszczął postępowanie egzekucyjne na podstawie tytułu wykonawczego w postaci wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie I ACa 614/14 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 26 maja 2015 r.

Dnia 18 sierpnia 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie B. M. wezwał H. M. do wpłacenia na konto bankowe komornika lub w kancelarii kwot: 342 000 zł tytułem należności głównej, 1 800 zł tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego w egzekucji, 78 zł tytułem kosztów klauzuli, 51 588,79 zł tytułem opłaty egzekucyjnej oraz 45,26 zł tytułem wydatków głównych.

Pismem datowanym na dzień 26 sierpnia 2015 r. pełnomocnik H. M. wezwał pełnomocnika wierzycieli do cofnięcia wniosku egzekucyjnego w sprawie KM 1263/15 z uwagi na fakt, że pozwany w sprawie I ACa 614/14 (...) S.A. przelał na konto pełnomocnika wierzycieli pełną należność wynikającą z pkt) I wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.

Postanowieniem z dnia 24 września 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku, I Wydział Cywilny w sprawie o sygn. akt I ACa 614/14 na wniosek H. M. o wykładnię wyroku tegoż Sądu z dnia 27 lutego 2015 r. wydanego w sprawie I ACa 614/14, dokonując wykładni stwierdził, że orzeczenie zawarte w pkt. I 1)b) o treści „z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty” odnosi się także do kwot wskazanych w pkt. I 1)a) tegoż wyroku. W pozostałym zakresie Sąd wniosek o dokonanie wykładni oddalił.

Komornik Sądowy w toku egzekucji prowadzonej w sprawie KM 1236/15 wyegzekwował do dnia 23 lutego 2016 r. kwotę 29 552,19 zł. Na rzecz wierzycieli przekazano łączną kwotę 14 715,71 zł, z czego na każdego z nich przypadła kwota 7 357,855 zł. Opłata egzekucyjna wyniosła 4 691,53 zł, natomiast koszty postępowania 159,31 zł. Kwota 9 985,64 zł pozostała w depozycie z uwagi na wyegzekwowanie jej po dacie zawieszenia postępowania egzekucyjnego i nie została przekazana na rzecz wierzycieli.

Sąd Okręgowy wskazał, że w niniejszym postępowaniu powód po modyfikacji roszczeń domagał się pozbawienia w części wykonalności tytułu wykonawczego w odniesieniu do każdego z pozwanych co do kwot po 161 216,72 zł na podstawie art. 840 § 1 pkt) 2 k.p.c. oraz domagał się zasądzenia od każdego z pozwanych kwot po 9 783,28 zł na podstawie art. 415 i 405 k.c. wraz z odsetkami w związku z wyegzekwowaniem tych kwot przez komornika sądowego na podstawie spornego między stronami tytułu wykonawczego.

Sąd Okręgowy wskazał, że art. 840 § 1 pkt) 2 k.p.c. stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub zdarzenia, wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. Na podstawie regulacji materialnoprawnych w literaturze rozróżnia się zdarzenia zależne od woli stron (np. spełnienie świadczenia, potrącenie) oraz niezależne od woli stron (m.in. przedawnienie roszczenia, niemożność świadczenia wskutek okoliczności, za które dłużnik nie odpowiada) (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 października 1993 r., III CZP 141/93, OSNC 1994, nr 5, poz. 102; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 1974 r., III CZP 44/74, OSNC 1975, nr 5, poz. 78).

Wobec powyższego, zdaniem Sądu Okręgowego, należało ustalić, czy zostały spełnione przesłanki z art. 840 § 1 pkt) 2 k.p.c., a w szczególności czy świadczenia pieniężne zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 27 lutego 2015 r. na rzecz pozwanych D. S. i L. B. zostały spełnione po powstaniu tytułu egzekucyjnego w związku z zapłatą przez (...) Spółkę Akcyjną w W. na rzecz pozwanych kwot po 171 000 zł.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było to czy w wyroku z dnia 27 lutego 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku zasadzając w punkcie I podpunkcie 1 litera a od H. M. i spółki (...) na rzecz D. S. i L. B. kwoty po 171 000 zł zastrzegł, że spełnienie świadczenia przez jednego z dłużników zwalnia drugiego, a więc czy określił odpowiedzialność H. M. i spółki (...) na zasadzie in solidum.

W ocenie Sądu Okręgowego już sama redakcja tj. umieszczenie po przecinku, na końcu podpunktu 1 wyrażenia „z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty” i graficzny układ wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 614/14 pozwala przyjąć, że wyrażenie to odnosi się do całości podpunktu 1, a więc również do kwot zasądzonych na rzecz D. S. i L. B.. Zdaniem Sądu Okręgowego, decydujące znaczenie ma jednak wydane i obecnie prawomocne dnia 24 września 2015 r. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, dokonujące wykładni wyroku z dnia 27 lutego 2015 r., z którego to postanowienia jednoznacznie wynika, że kwoty po 171 000 zł zostały zasądzone od H. M. i spółki (...) na rzecz D. S. i L. B. na zasadzie odpowiedzialności in solidum, a więc że spełnienie świadczenia przez jednego ze zobowiązanych zwalnia drugiego.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, za bezzasadne należało uznać zarzuty strony pozwanej dotyczące tego, że należności zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. na rzecz pozwanych nie są objęte odpowiedzialnością in solidum, a w tym postępowaniu Sąd nie był uprawniony do badania prawidłowości rzeczzonego postanowienia.

Z tych przyczyn skoro należności zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 27 lutego 2015 r. na rzecz pozwanych D. S. i L. B. zostały spełnione przez spółkę (...), to H. M. nie był zobowiązany do spełniania jakichkolwiek świadczeń na rzecz pozwanych na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego, albowiem wygasła wykonalność tytułu wykonawczego, który został wykonany. W takiej sytuacji zostały spełnione przesłanki z art. 840 § 1 pkt) 2 k.p.c. i Sąd Okręgowy uwzględnił roszczenie powoda H. M. o pozbawienie w części wykonalności tytułu wykonawczego- w zakresie niewyegzekwowanych należności zgodnie z zakresem żądania określonym przez powoda.

Odnosząc się do roszczeń powoda o zapłatę, Sąd Okręgowy wskazał, że powód w sposób dorozumiany, ograniczając w piśmie z dnia 13 kwietnia 2016 r. powództwo o zapłatę, cofnął powództwo o zapłatę w pozostałym zakresie bez zrzeczenia się roszczenia. Jednak w związku z tym, że strona pozwana nie wyraziła zgody na cofnięcie pozwu Sąd Okręgowy orzekł w zakresie pierwotnego żądania pozwu o zapłatę, a więc co do kwot po 16 408,76 zł.

Sąd Okręgowy przywołał treść art. 405 k. oraz wskazał, że bezpodstawne wzbogacenie w rozumieniu tego przepisu zachodzi wtedy, gdy w rezultacie określonej sytuacji następuje wzbogacenie jednej osoby kosztem innej osoby, czyli gdy zachodzi wzajemna zależność pomiędzy uzyskaniem korzyści majątkowej przez wzbogaconego, a uszczerbkiem majątkowym doznany przez zubożonego. Sytuacja, w której dochodzi do wzbogacenia może polegać na jednej czynności faktycznej lub prawnej, ale może się na nią składać kilka wzajemnie ze sobą powiązanych czynności dokonanych przez zubożonego, wzbogaconego lub przez osoby trzecie. Dalszą przesłanką roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacania jest wykazanie, że osoba wzbogacona uzyskała korzyść majątkową kosztem innej osoby bez podstawy prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r. w sprawie II CSK 870/14, LEX nr 1929081).

Sąd Okręgowy wskazał, że na rzecz pozwanych D. S. oraz L. B. komornik sądowy w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym w sprawie Km 1263/15 wyegzekwował i przekazał łączną kwotę 14 715,71 zł, przy czym należy przyjąć, że pozwani otrzymali po połowie wyegzekwowanej kwoty tj. otrzymali kwoty po 7 357,855 zł, bowiem organ egzekucyjny przekazał pozwany całą kwotę, nie określając w jakiej wysokości środki pieniężne zostały przekazane na rzecz poszczególnych pozwanych.

Mając na uwadze ustalone okoliczności faktyczne, jak również przesłanki przewidziane w przepisie art. 405 k.c., Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że D. S. oraz L. B., wzbogacili się o kwoty po 7 357,855 zł kosztem H. M., które to kwoty pochodzą z jego majątku, a uzyskane zostały na skutek bezpodstawnie prowadzonej egzekucji komorniczej, pomimo uzyskania zasądzonych przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku w sprawie o sygn. akt I ACa 614/14 kwot po

171 000 zł od drugiego dłużnika odpowiadającego na zasadzie in solidum. Zatem pomiędzy uzyskaniem korzyści majątkowej przez wzbogaconych pozwanych, a uszczerbkiem majątkowym doznany przez zubożonego powoda zachodzi wzajemna zależność.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska pozwanych, że nie może być mowy o bezpodstawnym wzbogaceniu skoro wyegzekwowane kwoty uzyskane zostały na podstawie tytułu wykonawczego w postaci orzeczenia sądowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, więc nie była to korzyść uzyskana bez podstawy prawnej. Egzekucja, która toczyła się w sprawie Km 1263/15 była prowadzona przez komornika sądowego na podstawie złożonego przez pozwanych tytułu wykonawczego w postaci wyroków sądowych zaopatrzonych w klauzulę wykonalności. Jednak w ocenie Sądu Okręgowego przed złożeniem komornikowi przez pozwanych wniosku egzekucyjnego wygasła wykonalność załączonego do tego wniosku tytułu wykonawczego albowiem świadczenie pieniężne zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. zostało spełnione na rzecz pozwanych przez spółkę (...) jako dłużnika odpowiadającego z powodem na zasadzie in solidum. W takiej sytuacji tytuł wykonawczy został wykonany dobrowolnie jeszcze przed wszczęciem egzekucji na wniosek pozwanych, a więc powód H. M. nie był zobowiązany do spełniania jakichkolwiek świadczeń na rzecz pozwanych na podstawie przedmiotowego tytułu. Tym samym brak było podstaw do prowadzenia egzekucji w stosunku do powoda, jak i egzekwowania jakichkolwiek kwot z jego majątku.

Wobec powyższego, zdaniem Sądu Okręgowego, zostały spełnione przesłanki z art. 405 k.c., a więc zasadne było roszczenie powoda w zakresie zasądzenia od pozwanych na z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia kwot po 7 357,855 zł.

Ponadto na dochodzone od każdego z pozwanych roszczenie pieniężne składała się również kwota 4 850,84 zł stanowiąca wyegzekwowane od powoda koszty egzekucyjne w postaci części opłaty egzekucyjnej w kwocie 4 691,53 zł oraz innych kosztów egzekucji w kwocie 159,31 zł.

W tym zakresie, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Przesłankami odpowiedzialności deliktowej są w świetle powołanego przepisu wina, szkoda i związek przyczynowo – skutkowy. Zdaniem Sądu Okręgowego powód udowodnił przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanych, ponieważ dochodzona tytułem odszkodowania kwota 4850,84 zł została wyegzekwowana przez komornika sądowego z majątku H. M. w efekcie wszczęcia w dniu 17 sierpnia 2015 r. egzekucji komorniczej przez pozwanych D. S. oraz L. B., pomimo tego, że wygasł obowiązek powoda do spełnienia świadczenia stwierdzony tytułem wykonawczym.

Sąd Okręgowy wskazał, że wierzyciel nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 415 k.c. za szkodę wyrządzoną na podstawie orzeczenia zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, chyba że złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji i jego popieranie było zachowaniem zawinionym (por. Uchwała Sądu Najwyższego 7 października 2009 r. w sprawie III CZP 68/09, OSNC 2010/4/52). Pozwani uzyskali tytuł wykonawczy zgodnie z prawem, a zgodnie z art. 776 k.p.c. podstawą egzekucji jest tytuł wykonawczy, którym jest tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Jednak wykonalność tytułu wykonawczego, na podstawie którego pozwani wszczęli egzekucję wygasła w związku z dobrowolnym spełnieniem świadczenia objętego tym tytułem. W takiej sytuacji pozwani nie mieli podstawy do prowadzenia egzekucji przeciwko powodowi H. M..

W ocenie Sądu Okręgowego pozwany, w związku z wszczęciem przez nich bezpodstawnej egzekucji przeciwko powodowi, można przypisać winę nieumyślną w postaci niedbalstwa. Niewątpliwie pozwani w toku postępowania procesowego przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku oraz w toku postępowania egzekucyjnego byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, a więc przed wszczęciem egzekucji powinni dochować należytej staranności i wyjaśnić wątpliwości w zakresie tego czy pomimo spełnienia świadczenia zasądzonego wyrokiem z dnia 27 lutego 2015 r. przez spółkę (...) nadal zobowiązany z tego wyroku jest H. M.. Jednak pomimo wątpliwości co do treści orzeczenia, o czym świadczy wykładnia wyroku z 27 lutego 2015 r. dokonana przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku, pozwani wszczęli bezpodstawną egzekucję przeciwko powodowi powodując poniesienie przez niego kosztów egzekucyjnych

oraz uszczuplenie jego majątku o kwoty wyegzekwowane i przekazane pozwanym. W takiej sytuacji pozwani powinni i mogli przewidzieć skutki wszczęcia bezprawnej egzekucji.

Biorąc pod uwagę powyższe konstatacje, Sąd Okręgowy stwierdził, że gdyby nie złożenie wniosku egzekucyjnego przez pozwanych, mimo zaspokojenia ich roszczenia, nie doszłoby do bezpodstawnego wszczęcia egzekucji w ramach której niesłusznie wyegzekwowano od powoda kwoty pieniężne, a tym samym nie powstałaby szkoda w jego majątku. W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że zostały spełnione przesłanki z art. 415 k.c. i uwzględnił roszczenie powoda o zasądzenie od pozwanych kwoty 4 850,84 zł stanowiącej wyegzekwowane od powoda koszty egzekucyjne, przy czym należało ją rozdzielić po połowie na obydwoje pozwanych, tj. po 2425,42 zł na każdego z nich.

Wobec tego należało, zdaniem Sądu Okręgowego, zasądzić na rzecz powoda H. M. od każdego z pozwanych kwotę 9 783,27 zł na którą składają się: kwota uzyskana kosztem powoda przez każdego z pozwanych tytułem bezpodstawnego wzbogacenia tj. 7 357,855 zł oraz przypadająca na rzecz powoda od każdego z pozwanych kwota odszkodowania tj. 2425,42 zł.

W pozostałym zakresie powództwo o zasądzenie podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

O odsetkach ustawowych za opóźnianie Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Stosownie do przepisu art. 455 k.c., jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego wykonania. Przy czym Sąd przyjął, że spełnienie świadczenia niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania oznacza spełnienie tego świadczenia w terminie 14 dni od wezwania. Odpis pozwu został doręczony pozwanemu dnia 27 października 2015 r., a więc termin na spełnienie świadczenia upływał w dniu 10 listopada 2015 roku, co powoduje, że od dnia 11 listopada 2015 r. pozwani pozostawali w opóźnieniu i od tego dnia należało zasądzić odsetki ustawowe za opóźnianie zgodnie z art. 481 § 1 k.c. Sąd Okręgowy podkreślił, że przepis art. 481 § 1 k.c. zawsze regulował odsetki ustawowe za opóźnienie, natomiast do dnia 31 grudnia 2015 r. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie zgodnie z przepisami art. 481 § 2 k.c. i 359 § 3 k.c. o treści obowiązującej do dnia 31 grudnia 2015 r. była taka sama jak wysokość odsetek ustawowych uregulowanych w art. 359 k.c. i była określana w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, z tym, że dotyczyło to sytuacji gdy stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona. Od dnia 1 stycznia 2016 r. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie (art. 481 k.c.) oraz wysokość odsetek ustawowych jest inna, a więc obecnie w sytuacji gdy stopa odsetek za opóźnienie nie została oznaczona to należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości określonej w treści przepisu art. 481 § 2 k.c.. W takiej sytuacji do dnia 31 grudnia 2015 r. wysokość odsetek ustawowych za opóźnienie obliczana jest na podstawie art. 359 k.c. w zw. z art. 481 § 1 i 2 k.c., a od dnia 1 stycznia 2016 r. na podstawie art. 481 § 2 k.c.

O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł w zakresie roszczeń o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 98 k.p.c., a w zakresie roszczeń o zapłatę na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od tego wyroku wnieśli pozwani, którzy zaskarżyli wyrok częściowo, tj. w zakresie punktów 2, 3, 5, 6, 7 i 8.

Pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa o zasądzenie kwot po 9783,27 zł oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu w tym kosztach zastępstwa za wszystkie instancje.

Pozwani zarzucili zaskarżonemu wyrokowi:

I. Naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art 405 k.c. w zw. z art 410 k.c. i w zw. z art 352 k.p.c. i art 365 § 1 k.p.c. przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że pozwani bezpodstawnie się wzbogacili kosztem powoda na skutek wszczęcia 18 sierpnia 2015r., na podstawie tytułu wykonawczego - prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn.. I ACa 614/14, niezawierającego w punkcie 1.1)a)

dotyczącym D. S. i L. B. zastrzeżenia, że zapłata orzeczonych kwot na rzecz D. S. i L. B. przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty, opatrzonego klauzulą wykonalności dnia 26 maja 2015r., a więc przed wydaniem postanowienia o dokonaniu wykładni wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn.. I ACa 614/14, z dnia 27 lutego 2015r., postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 1263/15 i wyegzekwowania przed dokonaniem przez sąd wykładni, kwot po 7.357,855zł na rzecz każdego z pozwanych (wierzycieli).

- art 415 k.c. w zw. z art 361 k.c. i w zw. z art 352 k.p.c. i art 365 §1 k.p.c. przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu, że pozwani ze swej winy wyrządzili powodowi szkodę na skutek wszczęcia egzekucji w sprawie KM 1263/15 przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie B. M. wyegzekwowania kwoty 4850,84zł kosztów postępowania egzekucyjnego, w sytuacji gdy postępowanie egzekucyjne w sprawie KM 1263/15 prowadzone było przez powodów na podstawie tytułu wykonawczego - prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn. I ACa 614/14, z dnia 27 lutego 2015r., opatrzonego klauzulą wykonalności dnia 26 maja 2015r., który w punkcie i.1)a) dotyczącym D. S. i L. B. nie zawierał zastrzeżenia , że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty, a wyegzekwowanie kosztów postępowania egzekucyjnego nastąpiło przed wydaniem postanowienia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o dokonaniu wykładni wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn. I ACa 614/14, z dnia 27 lutego 2015r.

II Naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. naruszenie:

-art. 233 § 1 k.p.c., przez naruszenie reguł prawidłowego rozumowania przy ocenie zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności przez dowolne ustalenia Sądu I instancji nie mające odzwierciedlenia w prawidłowo zebranych materiale dowodowym, polegające na błędnym przyjęciu, że :

- redakcja wyroku i graficzny układ wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt I ACa 614/14 pozwala przyjąć, że wyrażenie „z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty” odnosi się do całości podpunktu 1, mimo, iż w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o dokonaniu wykładni, Sąd wyraźnie orzekł, że orzeczenie zawarte w pkt I 1)b) o treści „z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty” odnosi się także do kwot wskazanych w pkt I. 1)a) tegoż wyroku, a co za tym idzie nie zostało zawarte pkt I. 1)a) wyroku z dnia 27 lutego 2015r., dotyczącym D. S. i L. B. zastrzeżenie, o treści: że „zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty”

-egzekucja oparta na tytule wykonawczym - wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r., była bezprawna, w sytuacji gdy postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte zanim Sąd Apelacyjny w Gdańsku dnia 24 września 2015r.,wydał postanowienie o wykładni wyroku z dnia 27 lutego 2015 r., a tytuł wykonawczy w punkcie 1.1)a) dotyczącym D. S. i L. B. , nie zawierał zastrzeżenia ,że zapłata orzeczonych kwot na rzecz D. S. i L. B. przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty,

-przed złożeniem komornikowi przez pozwanych wniosku egzekucyjnego wygasła wykonalność załączonego do wniosku egzekucyjnego tytułu wykonawczego gdyż świadczenie pieniężne zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015r.,zostało spełnione na rzecz pozwanych przez (...) S.A jako dłużnika odpowiadającego z powodem na zasadzie in solidum i powód H. M. nie był obowiązany do spełnienia jakichkolwiek świadczeń na rzecz pozwanych na podstawie tytułu wykonawczego, w sytuacji gdy tytuł wykonawczy stanowiący podstawę wszczęcia egzekucji- prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn.. I ACa 614/14, z dnia 27 lutego 2015r., opatrzonego klauzulą wykonalności dnia 26 maja 2015r., nie zawierał zastrzeżenia , że zapłata orzeczonych kwot na rzecz D. S. i L. B. przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty a więc nie wskazywał, że dłużnicy w zakresie roszczenia zasądzonego w pkt 1.1) a , odpowiadają na zasadzie in solidum.

-pozwani ponoszą winę w postaci niedbalstwa przez to, iż nie wyjaśnili przed wszczęciem egzekucji wątpliwości w zakresie tego czy pomimo spełnienia świadczenia zasądzonego wyrokiem z dnia 27 lutego 2015r. przez (...) nadal zobowiązanym z tego wyroku jest H. M., w sytuacji gdy:

-wszyscy pozwani dochodzili w sprawie przeciwko H. M. i (...) S.A kwoty 840.000zł a pozwany (...) S.A ubezpieczyciel H. M. odpowiadał za szkodę wyrządzoną przez ubezpiezonego do wysokości sumy ubezpieczenia tj. do kwoty 574.185 zł oraz z uwagi na literalną treść wyroku nie mieli wątpliwości, że treść pkt. 1.1)a, nie zawiera zastrzeżenia, że zapłata orzeczonych kwot na rzecz D. S. i L. B. przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty,

Sąd Apelacyjny wydając dnia 26 maja 2015., postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nie zawarł zastrzeżenia, że zapłata orzeczonych kwot na rzecz D. S. i L. B. przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty, mimo że takie zastrzeżenie zawarł odnośnie kosztów postępowania klauzulowego a do chwili wyegzekwowania należności objętych pozwem w niniejszej sprawie, Sąd Apelacyjny w Gdańsku nie wydał ani z urzędu ani na wniosek H. M. postanowienia o wykładni wyroku,

-komornik prowadzący egzekucję nie miał wątpliwości co do treści wyroku w tym, że zastrzeżenie, że zapłata orzeczonych kwot na rzecz D. S. i L. B. przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty nie dotyczy pkt 1.1)a, wyroku i nie wniósł do Sądu wniosku o dokonanie wykładni wyroku z dnia 27 lutego 2015r.

- Sąd Apelacyjny w Gdańsku wydając postanowienie o wykładni wyroku de facto nie będąc do tego uprawnionym uzupełnił wyrok orzekając, że orzeczenie zawarte w pkt I 1)b) o treści „z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty” odnosi się także do kwot wskazanych w pkt I. 1)a) tegoż wyroku.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja była niezasadniona i podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności jednak należy wskazać na nowe okoliczności, które zaistniały po wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy, tj. śmierć pozwanego L. B. oraz uchylenie przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 14 czerwca 2017 r. (IV CSK 104/17) wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. w części zmieniającej wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku 24 września 2013 r.(punkt I), oddalającej w części apelację powodów (punkt II) oraz orzekającej o kosztach postępowania odwoławczego i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego (odpis wyroku Sądu Najwyższego w aktach).

W miejsce zmarłego pozwanego zostali wezwani do udziału w sprawie: M. B., A. B., M. W., B. P. i K. B. jako jego następcy prawni.

Wobec powyższego stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji zostaje uzupełniony w wyżej wskazany sposób.

Art. 378 § 1 k.p.c. nakłada na sąd odwoławczy obowiązek ponownego rozpoznania sprawy w granicach apelacji, co oznacza nakaz wzięcia pod uwagę wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów i wniosków. Granice apelacji wyznaczają ramy, w których sąd odwoławczy powinien rozpoznać sprawę na skutek jej wniesienia, określają je sformułowane w apelacji zarzuty i wnioski, które implikują zakres zaskarżenia, a w konsekwencji kognicję sądu apelacyjnego (np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 2015r., V CSK 677/14, nie publik.). Jednocześnie w świetle uchwały 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55).

W związku z powyższym w pierwszej kolejności należy rozpoznać zarzuty naruszenia prawa procesowego, gdyż jedynie w przypadku uznania, że postępowanie dowodowe nie było dotknięte wadami, można przyjąć, że prawidłowo został ustalony stan faktyczny w sprawie. Ponieważ zaś prawna kwalifikacja stanu faktycznego jest pochodną ustaleń, o prawidłowym zastosowaniu bądź niezastosowaniu prawa materialnego można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tej kwestii (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2002r. IV CKN 1532/00. Lex nr 78323). Prawidłowe zastosowanie prawa materialnego może mieć z kolei miejsce jedynie do niewadliwie poczynionych ustaleń faktycznych.

W ramach zarzutów naruszenia prawa procesowego, pozwani podnieśli zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., przy czym nie może zejść z pola widzenia, że sformułowanie tego zarzutu w rzeczywistości dotyczy ocen prawnych Sądu pierwszej instancji i dotyka kwestii bezprawności wszczętej egzekucji, wygaśnięcia wykonalności tytułu wykonawczego, winy pozwanych we wszczęciu egzekucji wobec powoda po spełnieniu świadczenia przez drugiego z pozwanych, a także oceny treści wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 27 lutego 2015 r. Pozwani w istocie nie kwestionują ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy, co samo w sobie powoduje nieskuteczność tego zarzutu. W tym miejscu przypomnieć należy, że postawienie skutecznego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń, oznaczenia, jakie kryteria oceny sąd naruszył, a nadto wyjaśnienia dlaczego zarzucane uchybienie mogło mieć wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r. IV CKN 970/00, Lex nr 52753 czy wyrok z dnia 06 lipca 2005 r. III CK 3/05, Lex nr 180925). Zwrócić zatem trzeba uwagę, że pozwani nie wskazali które konkretnie dowody - poza wyrokiem z 27 lutego 2015 r. - zostały wadliwie ocenione i na czym to ewentualne uchybienie polegało, szczególnie jakie kryteria oceny dowodów naruszył Sąd pierwszej instancji. Pozwani zgłaszając zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i uzasadniając go w rzeczywistości dokonali subiektywnej oceny ustalonych przez Sąd Okręgowy faktów, natomiast w ogóle nie usiłowali podważyć ustaleń faktycznych tego Sądu. Z kolei kwestionowanie wyroku poprzez wskazywanie na inną jego treść niż z niego w istocie wynika, nie może odnieść zamierzonego skutku, bowiem Sąd Okręgowy po pierwsze był związany zapadłym rozstrzygnięciem, a po drugie, jak to trafnie wyjaśnił Sąd Okręgowy argumentacja pozwanych w zakresie interpretacji treści wyroku Sądu Apelacyjnego, nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które w całości akceptuje Sąd Apelacyjny, zatem nie zachodzi potrzeba ich ponownego przytaczania. Wymagały one jedynie uzupełnienia we wskazanym wyżej sposób.

Również ocena prawna Sądu Okręgowego w zakresie roszczeń o zapłatę była trafna. Prawidłowo Sąd Okręgowy ocenił, że sformułowanie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 27 lutego 2015 r. było jasne, także pod względem graficznym, skoro treść „z tym zastrzeżeniem, że zapłata orzeczonych kwot przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zapłaconej kwoty” została umieszczona po przecinku, na końcu podpunktu 1, a więc odnosiła się do całości podpunktu 1, również do kwot zasądzonych na rzecz D. S. i L. B.. Dodatkowo należy podkreślić, że w postępowaniu toczącym się w Sądzie Okręgowy, a następnie Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku L. B. i D. S. (oraz pozostałe dwie osoby) dochodzili odszkodowania od notariusza i jego ubezpieczyciela, zatem z różnych podstaw, co determinowało sposób odpowiedzialności tych podmiotów. L. B. i D. S. byli reprezentowani w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika, nie występowali samodzielnie, a to dozwalało na przyjęcie, że mieli świadomość zasady odpowiedzialności pozwanych w tamtym postępowaniu. Zaslania się więc graficznym układem wyroku, tj. dodaniem zastrzeżenia po podpunkcie 1b, nie może być skuteczne. Chronologia zdarzeń ustalona przez Sąd Okręgowy wskazuje, że drugi pozwany -ubezpieczyciel spełnił całą zasądzoną L. B. i D. S. należność niezwłocznie po wydaniu wyroku z dnia 27 lutego 2015 r., bowiem już 10 marca 2015 r., a nadto zawiadomił wierzycieli o przelaniu tych kwot 9 marca 2015 r. Fakty te nie zostały zakwestionowane przez skarżących. Prawidłowo więc również uznał Sąd Okręgowy, że cała należność zasądzona zarówno na rzecz L. B. jak i D. S. została spełniona. Oceny tej nie zmieniają wywody dotyczące wysokości kwoty dochodzonej w postępowaniu w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Gdańsku, bowiem decydujące znaczenie ma zasada odpowiedzialności pozwanych w tamtej sprawie, tj. H. M. i (...) S.A. w W. oraz wysokość kwoty zasądzonej w sprawie I ACa 614/14. Obaj pozwani odpowiadali za to samo zdarzenie, jednak na innej podstawie prawnej.

Pozwani nie wykazali, wbrew takim ich wywodom, że nie mieli świadomości, że zapłata należności przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego do wysokości zasadzonej kwoty. Twierdzenia te są gołosłowne i stoją w sprzeczności nie tylko z treścią wyroku, ale także sytuacją procesową w postępowaniu przed Sądem Okręgowy i Sądem Apelacyjnym w Gdańsku. Pojawia się bowiem pytanie, dlaczego pozwani L. B. i D. S. uważali, że nie dotyczy ich zastrzeżenie dodane po pierwszym podpunkcie, skoro dotyczyło ich zdaniem pozostałych powodów w tamtej sprawie, a roszczenie wszystkich powodów przeciwko obu pozwany było wynikiem identycznej sytuacji faktycznej i prawnej. Doświadczenie życiowe podpowiada, że przeciętny, rozsądnie myślący człowiek wywiódłby wniosek przeciwny do tych wniosków, które rzekomo wywiedli pozwani w niniejszym postępowaniu. Dodatkowo za takim stanowiskiem przemawia okoliczność, że skarżący byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika.

Bez znaczenia pozostają wywody pozwanych dotyczące braku wątpliwości komornika, bowiem wraz z wnioskiem został mu złożony tytuł wykonawczy, co uzasadniało wszczęcie i prowadzenie egzekucji. Komornik nie jest uprawniony do badania treści tytułu wykonawczego ani tego, czy należność nim objęta nie wygasła.

Zupełnie chybione są argumenty, wynikające z subiektywnej oceny pozwanych, że postanowieniem z dnia 24 września 2015 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku dokonał uzupełnienia a nie wykładni wyroku. Rozstrzyga o tym już choćby forma orzeczenia- decyzja o uzupełnieniu wyroku, za wyjątkiem kwestii dotyczących kosztów czy natychmiastowej wykonalności, zapada w formie wyroku. Nadto uzupełnienie wyroku dotyczy kwestii, o których z jakiegoś powodu sąd nie orzekł. Taka sytuacja nie występowała w tej sprawie. Jest bowiem oczywiste, że zastrzeżenie odnośnie odpowiedzialności in solidum było zawarte w wyroku z 27 lutego 2015 r. Wobec tego również twierdzenia pozwanych, że tytuł wykonawczy nie zawierał rzeczonożego zastrzeżenia są chybione.

Wbrew twierdzeniom pozwanych prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że wszczęcie i prowadzenie przez L. B. i D. S. egzekucji przeciwko H. M. po spełnieniu na ich rzecz świadczenia wynikającego z wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 27 lutego 2015 r. przez drugiego pozwanego, było bezprawne.

Do trafnej argumentacji Sądu Okręgowego należy dodać, że w wyroku z dnia 24 września 2008 r. (II CSK 200/2008, Lex nr 470032) Sąd Najwyższy wskazał, że „prowadzenie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nie jest co do zasady działaniem bezprawnym”. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że „co do zasady nie jest czynem sprzecznym z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego wykonywanie przez wierzyciela uprawnień wynikających z tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego orzeczenia sądowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, gdy dłużnik nie stosuje się do treści tego tytułu” Jak wynika z dalszej części uzasadnienia rzeczonożego wyroku zasada ta może doznać jednak wyjątków w sytuacji, gdy w konkretnej sprawie nie występują typowe okoliczności, lecz okoliczności szczególne wskazujące na możliwość działania wierzyciela prowadzącego egzekucję w warunkach bezprawności. Sąd Najwyższy wskazał bowiem, że „postępowanie wierzyciela polegające na wykonywaniu swoich uprawnień wynikających z prawomocnego orzeczenia Sądu jest zgodne z przepisami prawa i nie narusza zasad współżycia społecznego, jeżeli pomiędzy powstaniem tytułu egzekucyjnego, a skierowaniem tego tytułu do egzekucji, po wcześniejszym nadaniu mu klauzuli wykonalności, nie nastąpiły żadne zdarzenia mające wpływ na treść obowiązku dłużnika wynikającego z tytułu wykonawczego, wskutek których wygasłby, czy uległ ograniczeniu ten obowiązek”. A contrario - w sytuacji, gdy pomiędzy wydaniem tytułu egzekucyjnego a skierowaniem go do egzekucji nastąpiły zdarzenia mające wpływ na treść obowiązku dłużnika wynikającego z tego tytułu, wskutek których wygasł lub uległ ograniczeniu ten obowiązek, wszczęcie i prowadzenie postępowania egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi może być uznane za sprzeczne z przepisami prawa i naruszające zasady współżycia społecznego, a więc stanowić czyn niedozwolony rodzący odpowiedzialność odszkodowawczą z art. 415 k.c.

Na zaistnienie takiej sytuacji powoływał się powód w niniejszym postępowaniu, podnosząc, że pozwani wszczynając i prowadząc egzekucję w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zaopatrzonego w sądową klauzulę wykonalności przez komornika sądowego wyegzekwowali od powoda świadczenie, które już wcześniej- przed wszczęciem egzekucji spełnił drugi dłużnik. Inaczej rzecz ujmując, powód twierdził, że pomiędzy wydaniem tytułu egzekucyjnego a skierowaniem go do egzekucji przeciwko powodowi przez pozwanych

nastąpiło zdarzenie powodujące wygaśnięcie obowiązku świadczenia powoda wobec pozwanych; tym zdarzeniem było spełnienie świadczenia. Stanowisko to było słuszne i trafnie je uwzględnił Sąd Okręgowy. Co więcej, jak wskazano wyżej w ustalonych okolicznościach pozwani mieli świadomość spełnienia świadczenia przez ubezpieczyciela przeszło 4 miesiące przed wszczęciem egzekucji, a w związku z sytuacją procesową w sprawie o zapłatę oraz treścią orzeczenia Sądu Apelacyjnego, należało przyjąć, że wiedzieli, w jaki sposób odpowiadają pozwani. W wyroku z dnia 10 maja 2013 r. w sprawie I CSK 456/12 (LEX nr 1353044) Sąd Najwyższy wyraził, akceptowany przez Sąd Apelacyjny pogląd, że w sytuacji, gdy uprawniony prowadzi egzekucję swojej wierzytelności, na podstawie prawomocnego wyroku, można postawić mu zarzut narażenia jego wierzyciela na szkodę, gdy wie, że wierzytelność ta wygasła. Musi to być wiedza nie budząca wątpliwości i świadome ignorowanie faktu wygaśnięcia wierzytelności. Tak właśnie było w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu Apelacyjnego, bowiem świadczenia zasądzone na rzecz pozwanych zostały spełnione, zaś w okolicznościach sprawy powoływanie się na wadliwą, zdaniem pozwanych treść wyroku, w sytuacji tożsamości położenia wszystkich powodów w sprawie I ACa 614/14 oraz reprezentowanie pozwanych w tamtym postępowaniu przez profesjonalnego pełnomocnika, nie może być skuteczne. Egzekucję prowadzoną w takich okolicznościach należy uznać za prowadzoną bez podstawy prawnej, zaś wyegzekwowanie kwoty na podstawie tytułu, gdy wierzytelność nim stwierdzona wygasła, doprowadziło do bezpodstawnego wzbogacenia pozwanych – w częściach równych, jak to uznał Sąd Okręgowy. Uzasadniało to zasądzenie zwrotu wyegzekwowanych świadczeń na rzecz powoda na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2017 r., I CSK 58/17, Lex nr 2237282).

Trafnie również przyjął Sąd pierwszej instancji, zważywszy na poczynione wyżej uwagi, że powyższe działania pozwanych świadczą, co najmniej o winie nieumyślnej w postaci niedbalstwa. Naraziły one powoda na bezpodstawne wszczęcie postępowania egzekucyjnego i obciążenie kosztami tego postępowania w części –poprzez ich wyegzekwowanie. Wyegzekwowanie od powoda kosztów postępowania egzekucyjnego wyrządziło powodowi szkodę w wysokości tych kosztów, stąd prawidłowo Sąd Okręgowy uznał, że winny być one zwrócone powodowi przez pozwanych w oparciu o art. 415 k.c.

Z powyższych przyczyn również zarzuty naruszenie prawa materialnego wywiedzione przez pozwanych nie zasługiwały na uwzględnienie.

W konsekwencji brak było podstaw do uwzględnienia apelacji oraz zmiany rozstrzygnięcia o kosztach postępowania w pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c., uwzględniając okoliczność wstąpienia do procesu spadkobierców zmarłego pozwanego.

Małgorzata Dubinowicz-Motył Romana Górecka Beata Byszewska